

หลักการขอปรับปรุงค่าธรรมเนียมการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา

1. หลักการและเหตุผล

เนื่องจากค่าธรรมเนียมการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่ใช้อยู่ในปัจจุบันได้ปรับปรุงครั้งสุดท้ายเมื่อปี พ.ศ.2545 ซึ่งปัจจุบัน ราคาค่าความเป็นอยู่ต่างๆ ได้เปลี่ยนแปลงไปมาก ประกอบกับอัตราเงินเฟ้อที่ได้ปรับเปลี่ยนไป ทำให้ค่าใช้จ่ายในด้านการเรียนการสอนแต่ละหลักสูตรสูงขึ้นมาก ค่าธรรมเนียมการศึกษาที่จัดเก็บอยู่ในปัจจุบันไม่เพียงพอ จนทำให้บางหลักสูตรต้องจัดเก็บค่าธรรมเนียมพิเศษ หรือ ค่าบำรุงการศึกษา ดังนั้น เพื่อให้การจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาได้ มีค่าใช้จ่ายตามความเป็นจริงเพียงพอที่จะสามารถจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพได้ บัณฑิตวิทยาลัยจึงได้ปรับปรุงค่าธรรมเนียมการศึกษา โดยยึดหลักการสำคัญ คือ

1. ค่าใช้จ่ายที่เป็นจริงของหลักสูตรในปัจจุบัน ซึ่ง ค่าใช้จ่ายในส่วนนี้จะคำนวณมาจาก 2 ส่วน คือ
  - 1.1 ค่าใช้จ่ายในส่วนของการใช้ร่วมกับผู้อื่น ซึ่งได้แก่ ค่าสาธารณูปโภค โครงสร้างพื้นฐาน และบริการต่างๆ ของมหาวิทยาลัยที่ใช้ร่วมกัน รวมทั้งค่าบริหารจัดการของมหาวิทยาลัย ซึ่งในส่วนนี้คำนวณไม่ได้ จึงได้ใช้ตัวเลขอัตราส่วนของการจัดสรรเงินให้ส่วนกลาง และส่วนคณะเป็นตัวคำนวณ โดยอนุโลมว่าตัวเลขที่จัดสรรเงินให้ส่วนกลางเป็นค่าใช้จ่ายทางด้าน ค่าสาธารณูปโภค โครงสร้างพื้นฐาน และบริการที่ใช้ร่วมกับผู้อื่น
  - 1.2 ค่าใช้จ่ายในส่วนของการจัดการเรียนการสอนภายในคณะ ซึ่งคำนวณจาก ค่าวัสดุอุปกรณ์ การเรียนการสอน การวิจัย ค่าที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ค่าเดินทาง ค่าบรรยายของวิทยากรหรืออาจารย์พิเศษ ค่าสอน ค่าวัสดุตำรา ค่าใช้จ่ายอื่นๆ ที่เกิดขึ้น
2. อัตราค่าธรรมเนียมที่ปรับปรุงใหม่ต้องอยู่ในวิสัยที่ผู้เรียนจ่ายได้
3. อัตราค่าธรรมเนียมที่ปรับปรุงใหม่ต้องอยู่ในอัตราที่แข่งขันได้โดยดูเปรียบเทียบกับการจัดเก็บค่าธรรมเนียมของมหาวิทยาลัยอื่นๆ
4. การพิจารณาอัตราใหม่ต้องพิจารณาจากฐานของอัตราค่าธรรมเนียมที่จัดเก็บในปัจจุบัน

2. การดำเนินการปรับปรุงค่าธรรมเนียม

1. บัณฑิตวิทยาลัยได้แต่งตั้งกรรมการขึ้นมาหนึ่งชุด ประกอบด้วยตัวแทนของผู้บริหารคณะ ผู้บริหารหลักสูตรของกลุ่มวิชาต่างๆ รวมทั้งหน่วยงานกลางที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักทะเบียน เป็นต้น
2. บัณฑิตวิทยาลัยรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากส่วนต่างๆ นำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ คำนวณ

เปรียบเทียบ เพื่อหาตัวเลขค่าธรรมเนียมการศึกษา แล้วนำเสนอที่ประชุมกรรมการ เพื่อพิจารณาร่วมกัน ซึ่งกรรมการได้ประชุมร่วมกัน ดังนี้

1) การประชุมคณะกรรมการปรับปรุงค่าธรรมเนียมฯ ครั้งที่ 1/2549 เมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน 2549 ได้มีข้อเสนอแนะจากที่ประชุมในการปรับปรุงอัตราค่าธรรมเนียมการศึกษา ระดับบัณฑิตศึกษา จึงได้แก้ไขเอกสารประกอบการประชุม และจัดทำตัวอย่างค่าใช้จ่ายของทุกหลักสูตร

2) การประชุมคณะกรรมการปรับปรุงค่าธรรมเนียมฯ ครั้งที่ 1/2550 เมื่อวันที่ 1 มีนาคม 2550 ได้มีข้อเสนอแนะจากที่ประชุมในการปรับปรุงอัตราค่าธรรมเนียมการศึกษา ระดับบัณฑิตศึกษา และได้ปรับปรุงเฉพาะค่าธรรมเนียม ภาคปกติ ทั้งในระดับปริญญาโทและปริญญาเอก

3) การประชุมคณะกรรมการปรับปรุงค่าธรรมเนียมฯ ครั้งที่ 2/2550 เมื่อวันที่ 19 กันยายน 2550 ได้มีข้อเสนอแนะจากที่ประชุมในการปรับปรุงอัตราค่าธรรมเนียมการศึกษา ระดับบัณฑิตศึกษา และได้ปรับปรุงค่าธรรมเนียม หลักสูตรนานาชาติ ทั้งในระดับปริญญาโทและปริญญาเอก

3. การวิเคราะห์หาตัวเลขค่าธรรมเนียมการศึกษา

ในการวิเคราะห์หาตัวเลขค่าธรรมเนียมการศึกษาได้ดำเนินการ ดังนี้

3.1 การวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายจริง โดยใช้ค่าธรรมเนียมเดิมเป็นฐาน และแยกค่าใช้จ่ายเป็น 2 ส่วน คือ

- 1) ค่าใช้จ่ายในส่วนของการใช้ร่วมกับผู้อื่นของมหาวิทยาลัย ซึ่งไม่มีตัวเลขแน่นอนและเป็นตัวเดียวกัน จึงต้องอาศัยอัตราร้อยละของค่าธรรมเนียมการศึกษาที่จัดสรรให้ ส่วนกลางเป็นหลัก ซึ่งประกอบด้วย ค่าธรรมเนียมการศึกษาที่หมายจ่ายให้หน่วยงานสนับสนุน (สำนักทะเบียน ห้องสมุด ศูนย์คอมพิวเตอร์ บัณฑิตวิทยาลัย ฯลฯ) / (3,000 บาท/คน/เทอม) หักให้เงินรายได้มหาวิทยาลัย(10%) กองทุนรวม ค่าสาธารณูปโภค เงินทุนสำรอง (15%)
- 2) ค่าใช้จ่ายในด้านการเรียนการสอน ซึ่งประกอบด้วย
  - ค่าตอบแทนการสอน (ถึงแม้ว่า หลักสูตรปกติจะไม่มีค่าตอบแทนการสอนของอาจารย์ แต่จะคำนวณไว้ประมาณ 10% ของหน่วยกิต ที่สอนเพื่อไว้สำหรับการเชิญอาจารย์พิเศษ หรือวิทยากร) ค่าตอบแทนการสอน การเดินทางของอาจารย์พิเศษ ค่าใช้จ่ายนี้คิดตามอัตราตามประกาศของมหาวิทยาลัย หรือ ตามที่จ่ายได้
  - ค่าดำเนินการเกี่ยวกับวิทยานิพนธ์ (ค่าตอบแทนอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ การสอบวิทยานิพนธ์ การสอบเค้าโครงวิทยานิพนธ์/สอบวัดคุณสมบัติ เป็นต้น) ค่าดำเนินการนี้คิดตามอัตราที่ประกาศของมหาวิทยาลัยกำหนดไว้

- ค่าวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอน(สารเคมี วัสดุตำรา วัสดุคอมพิวเตอร์ เป็นต้น) คิดสัดส่วนเป็นร้อยละของเงินค่าธรรมเนียมที่เรียกเก็บ

การคำนวณค่าใช้จ่ายจะใช้ตัวเลขค่าธรรมเนียมเดิมเป็นตัวตั้งเริ่มต้นคำนวณ โดยใช้ตัวเลขค่าธรรมเนียมเดิมคูณกับระยะเวลาของหลักสูตร(ป.โท 2 ปี, ป.เอก 3 ปี) ถือเป็นรายได้ของหลักสูตรจากนั้นนำไปคำนวณเป็นค่าใช้จ่าย โดยหักค่าใช้จ่ายตามรายการที่ 1) และ 2) ข้างต้น ถ้าตัวเลขติดลบ ก็ใช้วิธีปรับตัวเลขค่าธรรมเนียมและปรับจำนวนผู้เข้าเรียน ที่ควรจะเป็นของหลักสูตร จนได้ตัวเลขที่ทำให้ค่าใช้จ่ายเป็นบวก (โดยความเป็นจริงต้องเป็นค่า 0) แล้วสรุปออกมาเป็นตัวเลขค่าธรรมเนียมเบื้องต้น (ดูรายละเอียดในภาคผนวกการคำนวณแต่ละหลักสูตร) ผลการคำนวณดูตัวเลขในตารางที่ 1 และ 2

ตารางที่ 1 ค่าธรรมเนียมโดยประมาณเมื่อคำนวณได้จากค่าใช้จ่ายจริง (หลักสูตรปกติ)

ระดับ	กลุ่ม	ประเภท	แผน	ค่าธรรมเนียมที่ควรจะเป็น	จำนวนนักศึกษาที่เข้าเรียน (จุดคุ้มทุน)
ปริญญาโท	วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	ปกติ	ก1	18,000	3
			ก2	18,000	5
			ข	18,000	10
	มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	ปกติ	ก1	15,000	5
			ก2	15,000	10
			ข	15,000	15
ปริญญาเอก	วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	ปกติ	(1) และ (2)	26,000	5
			มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	ปกติ	(1) และ (2)

ตารางที่ 2 ค่าธรรมเนียมการศึกษาโดยประมาณเมื่อคำนวณได้จากค่าใช้จ่ายจริง (หลักสูตรนานาชาติ)

ระดับ	กลุ่ม	ประเภท	แผน	ค่าธรรมเนียมที่ควร จะเป็น	จำนวนนักศึกษาที่ เข้าเรียน(จุดคุ้มทุน)
ปริญญาโท	วิทยาศาสตร์ และ เทคโนโลยี	นานาชาติ	ก1	50,000	3
			ก2	50,000	7
			ข	50,000	10
	มนุษยศาสตร์ และ สังคมศาสตร์	นานาชาติ	ก1	40,000	3
			ก2	40,000	7
			ข	40,000	10
ปริญญาเอก	วิทยาศาสตร์ และ เทคโนโลยี	นานาชาติ	(1) และ (2)	80,000	5
			(1) และ (2)	65,000	5

3.2 การเปรียบเทียบตัวเลขที่ได้จากการวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายจริง

เปรียบเทียบการเรียกเก็บค่าธรรมเนียมการศึกษา และค่าธรรมเนียมการศึกษาพิเศษ ค่าเล่าเรียนที่เรียกเก็บจริงในปัจจุบัน จากการวิเคราะห์สภาพการเรียกเก็บค่าธรรมเนียมการศึกษาในปัจจุบันพบว่า บางคณะรายรับที่ได้จากค่าธรรมเนียมการศึกษาตามอัตราที่เรียกเก็บตามประกาศไม่เพียงพอ จึงได้เก็บค่าธรรมเนียมพิเศษเพิ่มเติม แต่บางคณะก็ไม่ได้เรียกเก็บทำให้ปัจจุบันการเรียกเก็บค่าธรรมเนียมการศึกษาไม่เท่ากัน แม้จะเป็นหลักสูตรในกลุ่มเดียวกัน ซึ่งรายละเอียดดังกล่าวจะอยู่ในตารางที่ 3 และ 4

แต่เมื่อจำแนกตามแต่ละหลักสูตรจะพบว่า ค่าใช้จ่ายจริงที่คำนวณได้จากตารางที่ 1, 2 นั้น เมื่อเทียบกับเรียกเก็บค่าธรรมเนียมของหลักสูตรบางหลักสูตร การเรียกเก็บในปัจจุบันยังมากกว่าค่าใช้จ่ายที่คำนวณได้ ดังนั้นในตารางที่ 4 ซึ่งเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายที่คำนวณได้ กับค่าธรรมเนียมการศึกษาที่เรียกเก็บในปัจจุบันจึงต้องปรับให้เป็นช่วง(Range) เพื่อให้เห็นความแตกต่าง โดยกำหนดอัตราสูงสุดให้ครอบคลุมอัตราค่าธรรมเนียมของหลักสูตรที่เรียกเก็บสูงสุด หรืออาจจะต้องจำแนกกลุ่มหลักสูตรให้แยกย่อยมากขึ้น (ดูในตารางที่ 3 หลักสูตรภาคปกติ , ตารางที่ 4 หลักสูตรนานาชาติ)

4 การเปรียบเทียบกับอัตราค่าธรรมเนียมของมหาวิทยาลัยอื่น

จากการเปรียบเทียบ (ในตารางที่ 5 และ 6) จะเห็นว่า อัตราค่าธรรมเนียมที่เรียกเก็บในปัจจุบันนั้น เป็นอัตราค่าธรรมเนียมที่ต่ำกว่ามหาวิทยาลัยต่างๆ ในประเทศไทย รวมทั้งมหาวิทยาลัยใหม่ๆ เช่น มหาวิทยาลัยราชภัฏ แต่ถ้าปรับตามอัตราค่าใช้จ่ายใหม่ที่คำนวณได้ ก็ยังต่ำกว่ามหาวิทยาลัยอื่นๆ ในกรุงเทพฯ ยกเว้นจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย แต่จะอยู่ในช่วงกลางของมหาวิทยาลัยอื่นๆ

5. การกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมใหม่

จากการวิเคราะห์เปรียบเทียบทั้งสภาพความเป็นจริง และการเปรียบเทียบกับมหาวิทยาลัยอื่นๆ คณะกรรมการจึงพิจารณากำหนดค่าเล่าเรียน ออกเป็น 2 ทางเลือก คือ

1) การกำหนดค่าเล่าเรียนแบบอัตราเดียว(Fixed Rate) แต่มีการแบ่งกลุ่มสาขาวิชาย่อยมากขึ้นซึ่งตามประกาศมหาวิทยาลัยฉบับปัจจุบัน จำแนกสาขาวิชาออกเป็น 2 กลุ่ม แต่ถ้าพิจารณาตามค่าใช้จ่ายจะจำแนกเป็น 6 กลุ่ม (ดูตามบัญชีแนบท้ายค่าธรรมเนียมการศึกษาหลักสูตรปกติ และนานาชาติ)

2) การกำหนดค่าเล่าเรียนเป็นแบบช่วง(Range) คือ กำหนดอัตราต่ำสุดและสูงสุด แล้วให้แต่ละหลักสูตรไปกำหนดเอง แต่วิธีนี้จะมีปัญหาตามมา คือ คณะต้องออกประกาศค่าธรรมเนียมการศึกษาของหลักสูตรอีกจำนวนมาก ก่อให้เกิดความยุ่งยากในทางปฏิบัติ

เพื่อให้การปฏิบัติไม่ยุ่งยากซับซ้อน ไม่มีระเบียบและประกาศมากจนเกินไปและการทำให้อัตราค่าธรรมเนียมของแต่ละสาขาวิชาไม่ต่างกันมาก ที่ประชุมคณบดีจึงมีมติเห็นด้วยกับการกำหนดอัตราแบบอัตราเดียวแต่มีการแบ่งกลุ่มสาขาวิชาให้แยกย่อยมากขึ้น

3) การเปรียบเทียบการศึกษาระดับต่างๆ ของมหาวิทยาลัยขอนแก่น เพื่อให้เห็นภาพของการเก็บค่าธรรมเนียมการศึกษาของหลักสูตรประเภทต่างๆของมหาวิทยาลัยขอนแก่น บัณฑิตวิทยาลัยจึงได้ทำการเปรียบเทียบไว้ในตารางที่ 7